

POSTANOWIENIE

31 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 31 października 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa K.P.

przeciwko W.G.

o ustalenie,

na skutek skargi kasacyjnej W.G.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 12 września 2023 r., I ACa 511/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda, tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, kwotę 2 700 (dwa tysiące siedemset) zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanej niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 września 2023 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił apelację pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z 29 listopada 2022 r. ustalającego, że umowa sprzedaży udziałów w spółce H. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, zawarta [...] września 2019 r. między powodem a pozwaną, jest nieważna oraz ustalającego, że umowa zbycia ogółu praw i obowiązków komandytariusza spółki H. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej, zawarta [...] września 2019 r. w formie aktu notarialnego, Repertorium [...], między powodem a pozwaną, jest nieważna.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, pozwana wskazała przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Jej zdaniem w sprawie wystąpiło zagadnienie prawne wyrażające się w pytaniu, czy w przypadku zgłoszenia żądania ewentualnego i powołania twierdzeń i wniosków dowodowych na jego uzasadnienie, bez jednoczesnego rozdzielenia ich od twierdzeń i wniosków dowodowych powołanych celem wykazania żądania głównego, przy wskazaniu, że twierdzenia te (co do żądania głównego i ewentualnego) są wzajemnie sprzeczne oraz w sytuacji, gdy oba żądania dotyczą w zasadzie równoważnych sytuacji i są oparte o badanie okoliczności branych przez sąd pod uwagę z urzędu (materialna skuteczność czynności prawnej, ważność czynności prawnej) sąd może ograniczyć ustalenia tylko do jednej podstawy, i zaniechać dokonania ustaleń co do żądania ewentualnego, w sytuacji, gdy dokonanie ustaleń co do żądania ewentualnego wpływa na ocenę ustaleń co do żądania głównego i pozostaje z nim w ścisłym związku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących

rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Zagadnienie sformułowane przez skarżącą nie czyni zadość wskazanym wymaganiom.

In casu powód domagał się ustalenia nieważności umowy sprzedaży udziałów w spółce H. sp. z o.o. z [...] września 2019 r. oraz umowy zbycia ogółu praw i obowiązków komandytariusza spółki H. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z [...] września 2019 r., jako zawartymi

przez powoda i pozwaną dla pozoru. Jako roszczenie ewentualne oznaczył w pozwie żądanie ustalenia nieważności powyższych umów oparte na twierdzeniu o podstępnym wprowadzeniu powoda w błąd przez pozwaną tj. wywołaniu przez pozwaną błędnego przeświadczenia, że także po jej stronie istnieje zamiar dokonania pozornej czynności prawnej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że żądanie ewentualne zgłaszane jako dodatkowe na wypadek niemożności uwzględnienia przez sąd żądania zasadniczego stanowi szczególną postać przedmiotowej kumulacji roszczeń w rozumieniu art. 191 k.p.c. i mieści się w nim również sformułowanie jednego żądania, opartego na różnych zespołach okoliczności faktycznych, których odmienność polega na powstaniu dwóch lub większej liczby roszczeń procesowych w rozumieniu art. 191 k.p.c. (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 8 listopada 2024 r., III CZP 26/23, OSNC 2025, nr 6, poz. 62; wyrok Sądu Najwyższego z 28 sierpnia 2019 r., IV CSK 255/18, OSNC-ZD 2021, nr 1, poz. 3). Nie budzi również wątpliwości, że obowiązek sądu rozstrzygania o żądaniu ewentualnym aktualizuje się dopiero w przypadku oddalenia roszczenia głównego (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2017 r., V CSK 198/16, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 4 października 2012 r., I CSK 100/12, niepubl.).

W świetle powyższych wypowiedzi orzekające w sprawie Sądy nie miały obowiązku czynić rozważań ani ustaleń faktycznych w zakresie zgłoszonego przez powoda roszczenia ewentualnego, skoro uwzględnione zostało roszczenie główne. Przedmiot żądań, ich podstawa faktyczna i prawna ani okoliczności rozpatrywanej sprawy nie uzasadniały odejścia od powyższych zasad. Podzielone przez Sąd Apelacyjny ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego obejmują stwierdzenie, że w dacie zawierania umów również pozwana miała wolę zawarcia jedynie pozornych umów, miała pełną świadomość co do tego, że zawierane z powodem umowy mają właśnie taki charakter i w rzeczywistości nie mają wywołać żadnych skutków, a ich jedynym celem było ukrycie osób wspólników. Ustalenie powyższe wyklucza zatem podstawę faktyczną zgłoszonego przez powoda roszczenia ewentualnego, która obejmować musiała stwierdzenie, że w dacie zawierania umów pozwana miała wolę złożenia ujawnionych oświadczeń oraz zawarcia umów sprzedaży udziałów

i zbycia ogółu praw i obowiązków komandytariusza a jedynie w powodzie wywołała podstępnie błędne przeświadczenie, że także po jej stronie istnieje zamiar dokonania pozornej czynności prawnej. Kwestia obowiązku czynienia przez Sąd Apelacyjny sprzecznych z poczynionymi w sprawie i stanowiącymi podstawę rozstrzygnięcia ustaleń faktycznych nie stanowi więc w sprawie zagadnienia prawnego w rozumieniu powołanej przez skarżącą przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[a.ł.]

(K.L.)